

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LV. Injustitia quatuor ex capitibus committitur in ludo. 1°. ratione
inæqualitatis. 2°. ratione fraudis. 3°. ratione coactionis. 4°. ratione
impotentiaë alienandi quod ludo exponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

605 Addit tamen S. Antoninus, quod *ludere quid modicum, ut pueri faciunt, vel ob recreationem, & moderatè, non videtur mortale*; licet aleæ deservire, id est frequenter esse deditum isti ludo, ex cupiditate lucri, mortale sit: utpote dictis legibus, sub gravibus poenis vetitum. Imò vel semel aleis, aut chartis ludere ex cupiditate lucri notabilis, mortale censet sanctus ille Archiepiscopus Florentinus; *sicut (inquit) vitium ebrietatis (cui ludus aquiparatur in poena) etiam semel commissum advertenter, est mortale.*

606 Ex omnibus supra dictis satis apparet, Principum, & Episcoporum Decretis merito graviter culpari, & puniri eos, qui domos tenent paratas ad recipiendum aleatores, & non sine magna ratione S. Carolum Borromæum in Instru. Past. p. 2. c. 16. inter occasiones, quæ suapte naturâ trahunt in peccatum mortale, non solum recensere artem profiteri tabellis chartaceis, vel aleis ludendi, sed etiam domum tenere in hunc finem aliis paratam. Et S. Bernardinus Senensis serm. 33. in Dom. 5. Quadrag. dicit, quod tales *absolvendi non sine, donec removerint domum à tali pessimo usu ludendi; & impossibile est ipsum salvari, nisi relinquat illas suas artes maledictas.*

CAPUT LV.

Injustitia quatuor ex capitibus committitur in ludo. 1°. ratione inæqualitatis. 2°. ratione fraudis. 3°. ratione coactionis. 4°. ratione impotentia alienandi quod ludo exponitur.

607 **R**atione inæqualitatis, duobus potissimum casibus injustitia committitur. Primus est, dum quispiam certò sciens, se ludendi peritiâ notabiliter excedere alterum, equidem ludit, silens excessum illum. Tamest enim Dicastillo disp. 5. de lud. sentiat peritior, seclusâ fraude & simulatione, posse semper lucrari, maximè in ludo chartarum, & taxillorum: eò quod ludi isti non pendeant à sola peritiâ, sed & à fortuna: idèdque sicut lucrari potest fortunatior; ita & peritior. Reverà tamen aliter de peritiâ philosophandum, sive de industria, quàm de fortuna. Quia de fortuna homo respondere non potest: cum non sit in libera hominis dispositione. De peritiâ verò, seu industria homo respondere potest. Hujus ergo rationem potius habendam in humanis contractibus, quàm illius, æqualitas videtur postulare. Neque enim negari potest, æqualitatem requiri ad justitiam ludi, prout requiritur ad æqualitatem aliorum contractuum, iis exceptis, in quibus collusores merito censentur cedere juri suo, excessumque condonare. Quod imperitior facere meritò non censetur, dum excessum notabilem alterius ignorat. Quia nemo præsumitur jactare rem suam, sive juri suo cedere, nisi

sciens. Et ista est communior opinio Doctorum, imò communis etiam sensus & apprehensio hominum, etiam vulgarium, sicut in simili patet ex iis quæ n. 584. dicta sunt de sponfione.

Imò imperitior, monitus de majori peritia alterius, non semper præsumitur excessum illum condonare. Non enim tunc, quando per solum dictum collusoris de excessu illo monitus est, non per experientiam. Si enim lucri cupiditate ductus, velit equidem ludere, præsumitur non credere alteri, se peritiorum asserenti; per consequens non præsumitur condonare, nisi oppositum colligi queat ex parvitate jacturæ, vel animi generositate, inquit Cardinalis de Lugo de justit. disp. 31. n. 50.

609 Secundus casus, quo ludus est injustus ratione inæqualitatis, est dum lusor nihil amittere potest, saltem ad æqualitatem ejus quod collusor hic & nunc exponit, ut æquale recipiat, si vincat, vel ludo vetito ludit, animo non solvendi, altero sincerè procedente. Tunc namque collusorem irremediabiliter decipit, dum ex una parte non potest ad solvendum compelli; ex alia parte se gerit, tamquam paratum pari sorte concurrere, ut victus solvat, & victor lucrum recipiat: cum econtrâ solum intendat recipere lucrum, si vincat; non solvere, si vincatur. Ita Wiggers ubi supra dub. 5. cum Bonacina, & Reginaldo.

Quia tamen ludo licito ludens, quamvis 610 animum habeat non solvendi, potest ad solutionem compelli, lucrum probabiliter retinere potest, licet animo injustus sit. Quia eo non obstante victor censetur parus cum ipso conditionis ad lucrum faciendum, inquit Wiggers ibidem. Videri potest Diana p. 11. tr. 6. resol. 9. Ille etiam qui solum potens amittere quatuor, ludit contra plures, quorum singuli exponunt quatuor, potest à singulis lucrari quatuor. Quia in ejusmodi ludo servatur æqualitas: cum singuli incerti sint de lucro, & æquali periculo expositi, speisque unius æqualis sit spei cujuslibet alterius.

611 *Ratione fraudis*, injustitiam in ludo committit, quisquis ludo admittet fraudem, ordinariis ludi legibus, ludentiumque consuetudine non permissam. Talem quippe fraudem collusores non præsumuntur condonare. Unde qui dicit plura se puncta habere, quàm habeat, vel plures fraudulentè chartas accipit, ut seligat meliores, vel signis eas particularibus notat, &c. tenetur ad restitutionem, non solum lucri, quod hujusmodi fraude consecutus est, sed etiam valoris spei (habitâ tamen ratione concomitantis periculi perdendi) quam injustè in collusoribus impedivit. Quia spem æqualem lucri collusoribus (secundum leges ludi) relinquere tenebatur.

612 Primò ergo si fraudator, sepositâ fraude, certò vincendus fuisset, præter lucrum, re-

fituere debet rem à se expositam, utpote certò perdam.

Secundò, si, seposità fraude, neque vincendus, neque victurus fuisset, restituere debet lucrum (utpote injustè acquisitum) non rem expositam: utpote quam non fuisset perditurus.

Tertiò, si certò fuisset victurus, ad nullam tenebitur restitutionem.

Quartò, si certum sit, ipsum non fore vincendum; dubium verò, an fuisset victurus, rem à se expositam retinere potest; rei verò alienæ, quam lucratus est, restituere debet partem, pro ratione dubii: dimidium utique, si dubium utrimque æquale; plus, vel minus, pro ratione incertitudinis, si inæquale. Ita Navarrus in Summa c. 20. n. 17.

Quintò, si certum sit ipsum (absque fraude) non fore victurum; dubium verò, an fuisset vincendus, restituere debet rem alienam, quam fraude lucratus est, & de re propria tantum, quanti valebat spes victoriæ in collusore. Navarrus ibidem, contra Dianam p. 4. tr. 3. resol. 75. & alios, solum obligantes ipsum ad restituendum lucrum acquisitum.

Sextò denique, si victoria, seclusà fraude, fuisset utrimque equaliter dubia, & utrimque æquè probabilis, solum debet restituere lucrum, non verò rem à se expositam: si verò spes collusoris innocentis fuisset major, æstimationem ipsius fraudator debet compensare: utpote quam impedivit injustè.

613 Ex his manifestum est, cum grano salis accipiendum, quod vulgò dicitur, lusus esse propter abusus, & in lusu quemlibet agere posse partes suas: subintelligendum enim, secundum receptas leges & consuetudines ludi. Unde injustæ non sunt astutiæ, dictis legibus & consuetudinibus permixta; injustum (inquam) non est v. g. aspicere chartas, à collusore non bene custoditas, vel eas à tergo dignoscere, dummodò non signaveris eas, nec eas præ altero cognoscas, propter usum earundem cum aliis, sed ob diligentiorè observationem, ludendo cum eodem; item non monere socium, dum errat, v. g. in numeratione punctorum; fingere metum, dum es certò, vel probabilius victurus; vel etiam tunc collusorem inducere ad augmentum præmii expositi, &c. Ratio istorum omnium est, quia qui consentit in ludum, eo ipso consentit in ea quæ ludi legibus & consuetudinibus communi ludentium sensu permixta censentur.

614 *Ratione coactionis*, injustitia committitur in ludo, dum v. g. victorem cogit, quamvis solis minis, quòd alioqui non solvet, ad persistendum in ludo. Hoc namque injustum esse meritò censet S. Antoninus: quia per talem coactionem alteri aufert libertatem, ad quam jus strictum habet. Et idè tenetur ad compensationem totius damni inde secuti, uti tradunt Doctores communiùs, contra Molinam, Lessium, Dianam p. 7.

tr. 9. resol. 32. ipsum à restitutione excusantes. Item contra Toletum lib. 5. c. 27. n. 7. & Megalam 2. 2. c. 19. p. 3. n. 16. ipsum solum obligantes ad restituendum quod lucratus fuit, ultra id quod priùs amiserat.

Ratione denique impotentia alienandi, injustitiam committunt, qui id ludo exponunt, quod alienare non possunt, ut minores absque consensu Curatorum, Religiosi absque consensu Prælatorum. Quia servare nequeunt æqualitatem ludi, dum lucrari possunt, amittere non possunt. Si tamen collusores sciverunt, ipsos alienare non posse, Sayrus, Henriquez, Azorius, Bonacina (apud Dianam p. 1. tr. 8. resol. 67.) ipsos excusant à restituendo lucro: quia tunc censentur illud condonare.

Nec contra solam justitiam peccant Religiosi, ludentes pro re pretio æstimabili, sed & contra votum paupertatis (etiam si ludant cum confratribus) utpote quod ipsis non permittit jacturæ exponere, vel in usus non necessarios, nec utiles, expendere res sibi concessas; nec earum usum ipsis permittit, nisi dependenter à licentia Superioris, ut bene Lezana verbo *ludus* n. 10. Ubitamen addit, tacitam Superioris licentiam præsumi, ut Religiosus, extra Conventum degens in studiis v. g. honestæ recreationis gratià ludo decenti exponere possit, quod sibi ad similem recreationem conceditur, vel quatuor aut quinque in centum, de iis quæ sibi à Superiore conceduntur pro expensis anni, nisi eandem pecuniæ quantitatem, eodem anno, in aliam recreationem insumpserint. Verùm hoc negat Rodriguez qq. regul. to. 2. q. 18. a. 13. Nec facile admittendum est, saltem in Religionibus, in quibus strictior viget observantia.

An Religiosis, seu aliis piis personis licitum sit ludere pro precibus, aliqui disputant. Id tamen probare videtur piorum usus & pietas, ut dum in Ecclesia militante honestam recreationem sumunt, recreationem aliquam, seu solatium etiam Ecclesiæ purganti indulgeant. Ita Navarrus, Bonacina, &c.

618 Major est difficultas, an ludo exponere liceat preces, Missas, &c. pro præmio temporali? Affirmant Rodriguez, Portellus, Lezana, & Joannes Pontius in *Cursu Theol. disp. 56. q. 3. conclus. 3. n. 9.* Sed reverentia rebus sacris & spiritualibus debita, permittit non videtur, ut cum rebus vanis & temporalibus veluti commutentur, uti non permittit ut misceantur sacra profanis. Vide dicta num. 586.

CAPUT LVI.

Quòd sine vi & fraude ludo vitio est acquisitum, probabiliter potest retineri.

Ratio est, quia ludi prohibitio, eum quidem reddit illicitum, non tamen inva-